

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI VAZIRLIGI**

GULISTON DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI

**“UZLUKSIZ TA'LIM TIZIMIDA MALAKALI
MUTAXASSISLARNI TAYYORLASHNING MUAMMO VA
YECHIMLARI: 5 E MODEL MOHIYATI, XORIJIY
TAJRIBALAR” MAVZUSIDA RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY
ANJUMAN MATERIALLARI**

2026-YIL 22-23-MAY

**«GRAND KONDOR PRINT»
TOSHKENT – 2026**

UDK: 219.246:69.28:34

KBK: 122.215.148

T 097

DOI: <https://zenodo.org/records/20696033>

“Uzluksiz ta’lim tizimida malakali mutaxassislarni tayyorlashning muammo va yechimlari: 5E modeli mohiyati, xorijiy tajribalar” mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy anjuman materiallari, (23-may 2026-yil). [To’plam]: – Toshkent: “GRAND KONDOR PRINT”, 2026 y., 1009 b.

Ushbu to’plamga 2026-yil 22-23-may kunlari Guliston davlat pedagogika instituti Pedagogika fakulteti “Boshlang’ich ta’lim metodikasi” hamda “Maktabgacha ta’lim” kafedralarida “Uzluksiz ta’lim tizimida malakali mutaxassislarni tayyorlashning muammo va yechimlari: 5E modeli mohiyati, xorijiy tajribalar” mavzusidagi respublika ilmiy-amaliy anjuman qatnashchilarining ma’ruza materiallari kiritilgan. Ilmiy-amaliy anjuman materiallari to’plamida respublika oliy ta’lim muassasalarining professor-o’qituvchilari, ilmiy tadqiqotchilar, magistrlar, doktorantlar, talabalarning ilmiy maqolalari o’rin olgan.

Taqrizchilar:

B.Abdullayeva – pedagogika fanlari doktori, professor

S.I.Qulmamatov – pedagogika fanlari nomzodi, dotsent

Mas’ul muharrir:

N.T.Misirova – pedagogika fanlari bo’yicha falsafa doktori(PhD), dotsent.

M.Dj.Toshmatova – pedagogika fanlari bo’yicha falsafa doktori(PhD), dotsent.

M.Berdiyeva – “Maktabgacha ta’lim” kafedrasi mudiri, p.f.f.d.(PhD), dotsent v.b.

D.A.Utanbayeva – pedagogika fanlari bo’yicha falsafa doktori(PhD), dosent v.b.

Tashkilotchilar:

D.M.Elmuratova – “Boshlang’ich ta’lim metodikasi” kafedrasi mudiri, pedagogika fanlari bo’yicha falsafa doktori(PhD), professor v.b.

A.A.Bolibekov – “Maktabgacha ta’lim” kafedrasi dotsenti, pedagogika fanlari nomzodi.

Tahrir hay’ati:

A.Nizamov, X.Umarov, M.Toshmatova, M.Eshonqulova, M.Bayzakova, G.Umarova, D.Nosirova, G.Yusufaliyeva, K.Eshonqulova, D.Kurbanova, J.Ro’zimatov, G.Niyozova, N.Sulaymanova, G.Shoymatova, B.Xolyigitova, J.Sheranova, G.Xolmatova, Sh.Jabbarova, U.Bakirova.

Mas’ullar:

N.Abduraxmonova – pedagogika fanlari bo’yicha falsafa doktori(PhD), katta oq’ituvchi

M.Raimqulova – “Maktabgacha ta’lim” kafedrasi o’qituvchisi

To’plamda nashr etilgan maqola va tezislardagi ma’lumotlarning haqqoniyligiga mualliflar mas’uldirlar.

KIRISH

Jahon ta'lim tizimidagi islohotlar va zamonaviy talablarning oshishi, ta'lim jarayoniga innovatsion yondashuv va texnologiyalarni joriy etishni taqozo etmoqda. Ta'lim jarayoniga tatbiq etilayotgan innovatiya usullari samarasi bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy-pedagogik ijodkorligi xarakteri va uning rivojlanganligi darajasiga bevosita bog'liq.

Mamlakatimizda ta'lim tizimini isloh qilish, yuqori malakali mutaxassislarni tayyorlash borasida innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash borasida keng ko'lamli tadbirlar amalga oshirilmoqda. Uzluksiz ta'lim tizimining barcha bosqichlarida ta'lim samaradorligini oshirish, yukak pedagogik mahoratga ega kadrlar tayyorlash orqali sifatli ta'lim berish imkoniyatlarini kengaytirish bugungi kunning ustuvor vazifalaridan biridir. Bu borada ta'lim sohasida faoliyat yurituvchi pedagoglarning amaliyotdagi ko'nikmalarini mustahkamlash va ilmiy izlanuvchanlikni rivojlantirishga qaratilgan texnologiyalarni takomillashtirish hamda innovatsion faoliyatning turli darajalarini talab darajasida egallashlari uchun xorijiy tajribalarga asoslangan ta'lim muhitini, pedagogik sharoitlar va didaktik imkoniyatlarni ta'minlash o'ziga xos ahamiyat kasb etadi.

Kadrlar salohiyati jamiyatning iqtisodiy, siyosiy va ma'naviy barqarorligini ta'minlovchi asosiy omillardan biridir. Malakali, bilimli va yuksak ma'naviyatli kadrlar jamiyatda innovatsion rivojlanishni ta'minlaydi, ijtimoiy muammolarni hal etishda muhim rol o'ynaydi hamda davlat boshqaruvi tizimining samaradorligini oshiradi. Shu bilan birga, kadrlar salohiyatining yetarli darajada rivojlanmaganligi ijtimoiy tengsizlik, ishsizlik, boshqaruvdagi samarasizlik kabi muammolarni keltirib chiqarishi mumkin. Bu esa jamiyat barqarorligiga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Jamiyat barqarorligini ta'minlashda kadrlar salohiyatini yuksaltirish masalasi faqat iqtisodiy yoki tashkiliy muammo bo'lib qolmay, balki chuqur ijtimoiy-falsafiy mazmun kasb etadi. Chunki bu jarayon insonning bilim, tafakkur, qadriyatlar va ma'naviy dunyosining rivojlanishi bilan chambarchas bog'liqdir. Kadrlar tayyorlash tizimida zamonaviy yondashuvlarni joriy etish, ta'lim sifati va samaradorligini oshirish, yosh avlodni har tomonlama barkamol etib tarbiyalash muhim vazifalardan hisoblanadi.

Shuningdek, kadrlar salohiyatini yuksaltirish jarayonida innovatsion texnologiyalarni keng joriy etish, ilm-fan va ishlab chiqarish integratsiyasini kuchaytirish, uzluksiz ta'lim tizimini rivojlantirish muhim o'rin tutadi. Bu esa nafaqat iqtisodiy samaradorlikni oshiradi, balki jamiyatda ijtimoiy adolat, barqarorlik va farovonlikni ta'minlashga xizmat qiladi.

Guliston davlat pedagogika institutida o'tkazilayotgan "Uzluksiz ta'lim tizimida malakali mutaxassislarni tayyorlashning muammo va yechimlari: 5E modeli mohiyati, xorijiy tajribalar" mavzusidagi respublika ilmiy-amaliy anjuman mazkur yo'nalishda olib borilayotgan ilmiy izlanishlarni muhokama qilish, mavjud muammolarni aniqlash va ularning yechimlarini ishlab chiqish uchun muhim ilmiy maydon hisoblanadi. Ushbu anjuman doirasida kadrlar salohiyatini oshirishning nazariy va amaliy jihatlarini, inson kapitalini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari, ta'lim tizimini

takomillashtirish, zamonaviy boshqaruv mexanizmlarini joriy etish kabi masalalar keng qamrovda tahlil etiladi.

Mazkur anjuman materiallari uzluksiz ta'lim tizimida malakali kadrlar tayyorlashning dolzarb muammolarini chuqur o'rganish, amaliy tavsiyalar ishlab chiqishda muhim manba bo'lib xizmat qiladi. Shu jihatdan, mazkur ilmiy-amaliy anjuman mamlakatimizda malakali kadrlar tayyorlash, zamonaviy yondashuvlar va xorijiy tajribalar asosida ularning kasbiy kompetentligini rivojlantirish yo'lida muhim ahamiyat kasb etadi.

Guliston davlat pedagogika instituti
rektori J.X.KARSHIBAYEV

BOSHLANG'ICH SINIF ONA TILI DARSLARIDA INTERFAOL METODLARDAN FOYDALANISHNING O'RNI VA AHAMIYATI

Umarov Xusniddin Egamboyevich

“Boshlang'ich ta'lim metodikasi” kafedrası dos.v.b.

Abduqunduzova Odina Ortikali-qizi

Guliston davlat pedagogika instituti magistranti

e-mail::odinaabduqunduzova17@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur maqolada boshlang'ich sinf ona tili darslarida zamonaviy interfaol metodlardan foydalanishning nazariy va amaliy asoslari yoritilgan. Maqolada o'quvchilarning nutqiy savodxonligini oshirishda, mantiqiy fikrlash doirasini kengaytirishda hamda dars samaradorligini ta'minlashda “Aqliy hujum”, “Klaster”, “Bumerang” kabi metodlarning ahamiyati tahlil qilingan. Shuningdek, kichik yoshdagi maktab o'quvchilarining fanga bo'lgan qiziqishini orttirishda o'yinli texnologiyalarning o'rni haqida tavsiyalar berilgan.

Kalit so'zlar: boshlang'ich ta'lim, ona tili, interfaol metodlar, nutq o'stirish, ta'lim samaradorligi, innovatsion texnologiyalar, o'quvchi faolligi.

Abstract: This article highlights the theoretical and practical foundations of using modern interactive methods in native language lessons in primary school. The importance of methods such as "Brainstorming", "Cluster", and "Boomerang" in improving students' speech literacy, expanding their logical thinking, and ensuring the effectiveness of lessons is analyzed. Recommendations are also given on the role of game-based technologies in increasing the interest of primary school students in the subject.

Keywords: primary education, native language, interactive methods, speech development, educational efficiency, innovative technologies, student activity.

Аннотация: Аннотация: В данной статье рассматриваются теоретические и практические основы использования современных интерактивных методов на уроках родного языка в начальной школе. Анализируется значение таких методов, как «Мозговой штурм», «Кластер», «Бумеранг» в повышении речевой грамотности учащихся, расширении их логического мышления и обеспечении эффективности уроков. Также даны рекомендации о роли игровых технологий в повышении интереса младших школьников к предмету

Ключевые слова: начальное образование, родной язык, интерактивные методы, развитие речи, эффективность обучения, инновационные технологии, активность учащихся.

So'nggi yillarda ta'lim sohasidagi o'zgarishlarning barchasi yoshlarning ilim olishini o'stirish, ularga turli sharoitlarni yaratib berish, ilm olish orqali vatanimizni dunyoga tanitib, dunyoning rivojlangan o'lkalari qatoriga kirgizishga asoslangandir.

Boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun har bir dars alohida ahamiyatga egadir. U ona tili bo'lsin, matematika, tabiiy fan, jismoniy tarbiya bo'lsin hammasini o'z o'rni, o'z ahamiyat doirasi bor. O'quvchilar darsga kirgan paytlarida har xil holatda bo'lishi mumkin. Uydan kayfiyati yo'q holda, charchagan yoki homush holatda kelishi mumkin.

Bazi o'quvchilar esa juda sho'x bo'lganligi uchun dars davomida ham davom ettirishi mumkin. Bazi o'quvchilar esa mavzuga yaxshi tushunmagan, mavzuga qiziqmagan yoki mavzu ozroq qiyinlik qilayotgan bo'lishi mumkin. Yoki bazi o'quvchilar mavzuni juda yaxshi tushungan va bo'sh vaqti qolib ketayotgan bo'lishi mumkin. Bunday muammolar deyarli barcha sinf o'quvchilari bilan sodir bo'ladi. O'qituvchi darsga kirganda o'quvchilar diqqati faqat darsga qarashi uchun, boshqa fikrlarini unutishi uchun, darsni har doimgidanda yaxshi tushunishi uchun, vaqtni to'g'ri taqsimlashimiz uchun bizga metodlar yordamga keladi.

Biz ma'lumotga egamizki, metodlar maqsadga erishish uchun tanlangan eng oson yo'l mazmunida keladi. Metodlar haqida pedagogika fanlari doktori, professor Ismailova Zuxra Karaboyevna quyidagicha fikr bildiradilar : "Pedagogika muammolarini hal qilishda turli-tuman tadqiqot metodlari mavjud. Metod lotincha «mitodos» -yo'l so'zidan olingan. Ilmiy tadqiqot shu metod orqali nazariy, siyosiy, ilmiy, milliy va ijtimoiy hayot hodisalarini, qonuniyatlarini bilishga xizmat qiladi"

Metod — bu voqelikni amaliy va nazariy tarzda o'rganish, o'zlashtirish va bilish uchun qo'llaniladigan yo'l-yo'riqlar va usullar, yo'llar majmusi hisoblanadi. Metodning kelib chiqishi insonning amaliy faoliyatiga borib taqaladi. Biror ishni bajarish yo'lini egallagan kishi uni boshqalarga nisbatan oson, tez va samarali bajaradi. Aksincha, metodni bilmagan shaxs shu ishni bajarish uchun ko'proq vaqt va kuch sarflaydi. Mazmuni jihatidan metod amaliy yoki nazariy shaklda bo'lishi mumkin. Amaliy faoliyatga oid metodlar voqelikka xos qonuniyatlarni anglash va bilish orqali shakllanadi. Metodlar haqidagi ilmiy ta'limotlar esa metodologiya deb ataladi. Insonlar dastlab atrofdagi narsalarni kuzatish, ularni taqqoslash, o'xshatish va farqlash orqali voqelik haqidagi bilimlarni yig'ib borgan natijasida metodlarning asosiy shakllari yuzaga kelgan deb o'ylayman.

Metodlar ko'zlangan maqsadga erishish uchun tanlangan eng oson yo'l hisoblanadi. Metodlar haqida Axmad Baxriyev quyidagicha fikr bildiradi: "Zamonaviy ta'limni tashkil etishga qo'yiladigan muhim talablardan biri ortiqcha ruhiy va jismoniy kuch sarf etmay, qisqa vaqt ichida yuqori pedagogik natijalarga erishishdir. Tahsil oluvchilarga qisqa vaqt orasida muayyan nazariy bilimlarni yetkazish, ularda ma'lum faoliyat yuzasidan ko'nikma va malakalarni hosil qilish, shuningdek, tahsil oluvchilar faoliyatini nazorat qilish, ular tomonidan egallangan bilim, ko'nikma hamda malakalar darajasini optimal baholash o'qituvchidan yuksak pedagogik mahorat hamda ta'lim jarayoniga nisbatan yangicha yondashuvni talab etadi". Biz oldimizga biror bir maqsad qo'ydikmi, unga erishish uchun turli xil metodlardan foydalanamiz.

Pedagogikadan metodlardan dars davomida foydalanishning zaruriyati haqida juda ko'p professorlarimiz o'z ma'lumotlarini qoldirishgan. Bu metodlardan to'g'ri foydalanish uchun o'qituvchida metodlar va metodologiya haqida bilim, tushuncha bo'lishi lozim. Bu fikrlarimizga R.A.Mavlonova, N.H.Rahmonqulova K.O.Matnazarova va boshqalar: "Bo'lajak pedagogning metodologik madaniyatini shakllantirish bilish metodologiyasi va pedagogik jarayonlarni qayta o'zgartirishning mohiyatini tushunishga tayanadi. Metodologiya haqidagi faqat ilmiy izlanishlar mantiqiga tegishli prinsiplar tizimi sifatida rasm qilib borayotgan tasavvurlarni yengib o'tish, ularning

ahamiyatini ta'lim va tarbiyaning kundalik amaliyoti uchun ochib berish, yaxlit pedagogik jarayonni boshqarishni takomil-lashtirish muhimdir".

Turli ta'lim usullari, interfaol metodlar haqida yana ko'plab fikrlar mavjud. "Ta'lim metodi - zamonaviy darajada o'quv-tarbiyaviy maqsadlariga erishishga yo'naltirilgan pedagog va o'quvchilarning o'zaro bog'liq faoliyat usullaridir (V.I.Zagvyazinskiy), Ta'lim metodi belgilangan maqsadga erishishni ta'minlovchi algoritmlashtirilgan, muayyan mazmunga ega harakatlar tizimidir (P.I.Podlasiy).

Boshlang'ich sinf ona tili darslari o'quvchilarning til madaniyati, nutq ko'nikmalari va grammatik tushunchalarni shakllantirishning ilk bosqichini tashkil etadi. Shu sababli, pedagogik jarayonning samaradorligi o'quvchilarning faolligi, diqqatini jamlash qobiliyati va o'rganishga bo'lgan qiziqishiga bevosita bog'liq. An'anaviy ma'ruzaviy usullar ko'pincha kichik yoshdagi o'quvchilarda diqqatning tez chalg'ishiga, passiv qarashga va bilimlarni yuzaki o'zlashtirishga olib keladi. Shu nuqtai nazardan, interfaol metodlarni qo'llash pedagogik jihatdan zarur hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Azizxo'jayev N.N "Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat". O'quv qo'llanma. – T.; O'zbekiston yozuvchilar uyushmasi Adabiyot jamg'armasi nashriyoti. 2006, 160 b.

2. Axmetjanov M.M., Tojiyev M., Tosheva G.D. "Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat". Toshkent – 2018.

3. Azizxo'jayeva N. "O'qituvchilarni zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida kasbiy faoliyatga tayyorlashning pedagogik asoslari" diss.

4. Avliyokulov N.X. "Pedagogik texnologiyalar nazariyasi va ularni ta'lim jarayoniga tatbiq etishning didaktik asoslari" diss.

5. Erkaboyeva, N. M. Usmonova Pedagogik mahorat.

6. Kurbonova S.A. "O'zbek adabiyoti fanidan zamonaviy interfaol metodlar asosida ma'ruza mashg'ulotlarini tashkil etish" diss.

BOSHLANG'ICH TA'LIMDA SHAXMAT O'YININING O'QUVCHILAR

TAFAKKURIGA PSIXOLOGIK TA'SIRI

Xoliqov Umidjon Qo'chqarovich

Guliston davlat pedagogika instituti

«Pedagogika va psixologiya» kafedrası. v.b dotsent

shax75.75@gmail.ru

Raximova Farangiz Umidjon qizi

Guliston davlat pedagogika instituti

Texnologik ta'lim yo'nalishi 6-24-guruh talabasi

Xoliqov Xondamirbek Umidjon o'g'li

Guliston davlat pedagogika instituti

Texnologik ta'lim yo'nalishi 29-25-guruh talabasi

Annotatsiya: Maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilar, maktabgacha va oilada shaxmat o'rganish orqali mantiqiy fiklash, shaxmat bilan shug'ullangan bolaning bo'sh vaqti, barcha fanlarni o'zlashtirishi osonlashtiradi, intellektual salohiyat yuksaladi,

	BOSHLANG'ICH SINFI O'QUVCHILARIDA TABIIY-ILMIY SAVODXONLIK ASOSIDA TADQIQOTCHILIK KO'NIKMAALARINI SHAKLLANTIRISH	
16	Misirova Nodira Tovbayevna, Ergasheva Madina Qahramon qizi BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINFI O'QITUVCHILARINI KASBIY-IJODIY FAOLIYATGA TAYYORLASH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH	195
17	U.U.Shukurova. M.G'.Normamatova. BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINFI O'QITUVCHILARINING TA'LIMGA PSIXOLOGIK TAYYORGARLIGI TUSHUNCHASI VA UNING MAZMUNI	198
18	Djakbarova Mahliyo Ibraximjonovna BOSHLANG'ICH SINFI O'QUVCHILARIDA NUTQ RIVOJLANISHINING UMUMIY XUSUSIYATLARI	201
19	Umarov Xusniddin. BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINFI O'QITUVCHILARINING ILMIY-IJODIY KOMPITENTSIYALARINI RIVOJLANTIRISH	206
20	Umarov Husniddin Egamboyevich, Qodirova Madina Olimjon qizi BOSHLANG'ICH SINFI O'QUVCHILARINING EKOLOGIK TAFAKKURINI SHAKLLANTIRISHDA BADIY ADABIYOTLARNING O'RNI	210
21	Umarov Xusniddin Egamboyevich. Abduqunduzova Odina Ortikali-qizi. BOSHLANG'ICH SINFI ONA TILI DARSLARIDA INTERFAOL METODLARDAN FOYDALANISHNING O'RNI VA AHAMIYATI	215
22	Xoliqov Umidjon Qo'chqarovich. Raximova Farangiz Umidjon qizi. Xoliqov Xondamirbek Umidjon o'g'li BOSHLANG'ICH TA'LIMDA SHAXMAT O'YININING O'QUVCHILAR TAFAKKURIGA PSIXOLOGIK TA'SIRI.	217
23	Xoliqov Umidjon Qo'chqarovich BOSHLANG'ICH SINFI O'QITUVCHILARINING PEDAGOGIK FAOLIYATINI SAMARALI TASHKIL ETISHDA SHAXMATNING TA'SIRI	220
24	Bayzakova Malika. XALQARO BAHOLASH DASTURI ASOSIDA BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINFI O'QITUVCHILARINI METODIK TAYYORGARLIGINI TAKOMILLASHTIRISHNING MAVJUD HOLATI	224
25	Sevara Shaxriddin qizi Karimova BOSHLANG'ICH TA'LIMDA TABIIY FANLARNI INTEGRATSIYALASHGAN ASOSDA O'QITISHNING METODIK VA KOGNITIV ASOSLARI	228
26	Karimova Sevara Shaxriddin qizi BOSHLANG'ICH SINFLARDA TABIIY-ILM-FAN DARSLARINI INTERAKTIV VA KOGNITIV USULLAR ORQALI TASHKIL ETISH	234
27	Qayumova Shoxsanam To'liqin qizi. BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINFI O'QITUVCHILARINI O'QUVCHILARDA O'QISH SAVODXONLIGINI RIVOJLANTIRISHGA TAYYORLASHDA 5E MODELIDAN FOYDALANISHNING DIDAKTIK IMKONIYATLARI	238
28	Utanbayeva Dildora Abdixadirovna. BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINFI O'QITUVCHILARINING BADIY MATN USTIDA ISHLASHGA METODIK TAYYORGARLIGINI RIVOJLANTIRISHDA ZAMONAVIY YONDASHUVLARNING AHAMIYATI	245
29	Abduraxmonova Noila Nasim qizi. BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINFI O'QITUVCHILARINING INTELLEKTUAL KOMPETENTLILIGINI RIVOJLANTIRISHNING ILMIY-METODOLOGIK ASOSLARI	249

**“UZLUKSIZ TA’LIM TIZIMIDA MALAKALI
MUTAXASSISLARNI TAYYORLASHNING MUAMMO VA
YECHIMLARI: 5 E MODEL MOHIYATI, XORIJIY
TAJRIBALAR” MAVZUSIDA RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY
ANJUMAN MATERIALLARI**

2026-YIL 22-23-MAY

Bosishga ruxsat etildi. 04.06.2026 y.
Qog`oz bichimi 60x84 1/16.
Times New Roman garniturasida terildi.
Ofset uslubida oq qog`ozda chop etildi.
Nashriyot hisob tabog`i 54. 5, Adadi 100. Buyurtma № 71
Bahosi kelishuv asosida

“BROK CLASS SERVIS” MChJ bosmaxonasida chop etildi.
Manzil: Toshkent shahar Zargarlik ko'chasi, Segizbayeva 10a.